

MARIE NDIAYE

TRES DONES FORTES

TRADUCCIÓ DEL FRANCÈS

D'ANNA CASASSAS

BARCELONA 2010



QUADERNS CREMA

TÍTOL ORIGINAL *Trois femmes puissantes*

Publicat per
Quaderns Crema, S.A.U.

Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax 934 147 107
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2009 by Éditions Gallimard
© de la traducció, 2010 by Anna Casassas i Figueras
© d'aquesta edició, 2010 by Quaderns Crema, S.A.U.

Tots els drets reservats:
Quaderns Crema, S.A.U.

Il·lustració de la coberta, dona de Comoro, Zanzíbar,
de Coutinho Brothers. Per cortesia de Torrence Royer.

ISBN: 978-84-7727-477-3
DIPÒSIT LEGAL: B. 33 463-2010

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA REIMPRESSIÓ *juliol de 2010*
PRIMERA EDICIÓ *març de 2010*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

l'home que la va rebre o que va aparèixer com casualment al llindar de la gran casa de ciment, en una llum intensa sobtadament tan forta que semblava que la produís i l'estengués per damunt d'ell mateix el seu cos vestit amb roba clara, aquell home que s'estava allà, baix, afeixugat, difonent un esclat blanc com una bombeta de neó, aquell home que havia sorgit al llindar de la desmesurada casa ja no tenia res, es va dir immediatament la Norah, des de la seva supèrbia, des de la seva estatura, des de la seva joventut abans tan misteriosament constant que semblava indestructible.

L'home mantenia les mans encreuades sobre la panxa i el cap inclinat de costat, i tenia el cap gris i la panxa prominent i tova sota la camisa blanca, per damunt del cinturó dels pantalons de color crema.

S'estava allà, aureolat per una llueur freda, que sens dubte queia sobre el llindar de la casa arrogant des de la branca d'algun dels delònixs que hi havia al jardí, perquè la Norah, es va dir interiorment, s'havia acostat a la casa sense apartar la mirada de la porta principal des de l'altra banda de la tanca i no havia vist que s'obrís per deixar passar el seu pare, i en canvi vet aquí que li havia aparegut en el dia morent aquell home radiant i decaigut a qui un monstruós cop de maça al cap havia reduït les proporcions harmonioses que la Norah recordava a les d'un home fort i sense coll, amb cames gruixudes i breus.

Immòbil, mirava com ella avançava i en la seva mirada vacil·lant, una mica perduda, no hi havia res que revelés que esperava que vingués ni que l'hi havia demanat, que li

havia pregat amb insistència (en la mesura, considerava la Norah, que aquell home era capaç d'implorar ajuda) que l'anés a veure.

Simplement era allà, potser després d'haver abandonat amb un batec d'ala la gruixuda branca del delònix que feia una ombra groga a la casa, per aterrar feixugament al replà de ciment clivellat, i era com si únicament l'atzar guiés en aquell moment els passos de la Norah cap a la porta de la tanca.

I aquell home, que podia transformar qualsevol prec seu en una sol·licitud que li anava adreçada, la va mirar obrir la tanca i entrar al jardí amb la cara d'un hoste que, una mica importunat, s'esforça a dissimular-ho, amb la mà fent visera per sobre els ulls, tot i que el vespre ja havia cobert d'ombra el llindar, il·luminat, tanmateix, per la seva estranya persona radiant, elèctrica.

—Mira qui tenim aquí—va fer amb veu sorda, feble, poc ferma en francès tot i l'excel·lent domini que tenia de la llengua, però com si l'orgullosa aprensió que sempre havia sentit davant de determinades faltes difícils d'evitar hagués acabat fent-li tremolar la veu.

La Norah no va respondre.

El va abraçar de pressa, sense fer gens de pressió, recordant que odiava el contacte físic per la manera, gairebé imperceptible, que la carn flàccida dels braços del seu pare es retreia sota els seus dits.

Li va semblar que sentia pudor de resclosit.

Una olor procedent de la florida abundant i passada del gran delònix groc que allargava les branques per sobre del teulat pla de la casa i entre les fulles del qual potser vivia aquell home secret i presumptuós, a l'aguait, rumiava incòmoda la Norah, de qualsevol soroll de passos que s'acostessin a la tanca per emprendre el vol i amb poca traça posarse al llindar de la gran casa de parets de ciment vist, o bé

procedent, l'olor, del mateix cos o de la roba del seu pare, de la seva pell de vell, arrugada, de color de cendra, la Norah no ho sabia, no ho hauria sabut dir.

A tot estirar podia afirmar que aquell dia duia, que sens dubte ara sempre duia, suposava ella, una camisa rebregada i amb taques de suor i uns pantalons que li verdejaven i li brillaven als genolls, on feien unes tristes bosses, bé perquè, ocell massa feixuc, queia cada vegada que aterrava, o bé, rumiava la Norah amb una compassió una mica lassa, que l'home al capdavant també hagués acabat convertint-se en un vell deixat, indiferent o cec a la brutedat tot i conservant els costums d'una elegància convencional i vestint-se tal com sempre havia fet de blanc i crema, i no deixant-se veure ni tan sols al replà de la casa inacabada sense haver-se tirat amunt el nus de la corbata, tant si sortia de qualsevol sala polsosa, com si venia volant d'algun delònix cansat de florir.

La Norah, que arribava de l'aeroport, havia agafat un taxi i després havia caminat una bona estona sota la calor perquè havia oblidat l'adreça exacta del seu pare i no havia pogut situar-se sinó en reconèixer la casa, se sentia enganxosa i bruta, disminuïda.

Duia un vestit verd til·ler, sense mànigues, semblat de floretes grogues força similars a les que entapissaven el replà després d'haver caigut del delònix, i unes sandàlies planes del mateix verd tendre.

I va observar, escruixida, que el seu pare anava calçat amb unes xanquetes de plàstic, ell que sempre havia considerat essencial, segons la seva opinió, no mostrar-se mai si no era amb sabates enllustrades, de color beix o d'un blanc trencat.

Fos perquè aquell home malgirbat havia perdut qualsevol legitimitat per mirar-la amb ulls crítics, decebuts o sersers, fos perquè, des de la força dels seus trenta-vuit anys, ja no es preocupava per damunt de tot del judici que po-

dia provocar la seva aparença, en tot cas es va dir que feia quinze anys s'hauria sentit incòmoda, mortificada de presentar-se suada i cansada davant del seu pare, que en aquell temps tenia un físic i una actitud que no demostraven mai cap signe de feblesa o de sensibilitat a la xafogor, mentre que avui això li era indiferent i, fins i tot, oferia a l'atenció del seu pare, sense cap dissimulació, una cara nua, brillant, que no s'havia molestat a maquillar al taxi, mentre, sorpresa, es deia: «¿Com vaig poder concedir tanta importància a tot això?», i també es deia, amb una alegria una mica àcida i una mica rancuniosa: «Doncs que pensi el que vulgui», perquè recordava algun comentari cruel, ofensiu, proferit amb desimboltura per aquell home superior quan, d'adolescents, ella i la seva germana anaven a veure'l, tots relatius a la seva manca d'elegància o a l'absència de pintallavis.

Ara li hauria agradat dir-li: «Te n'adones, ens parlaves com si fóssim dones i tinguéssim un deure de seducció, i en realitat érem dues nenes i a més filles teves».

Li hauria agradat dir-l'hi amb una lleugeresa amb prou feines tenyida de retret, com si fos únicament una forma de l'humor una mica aspre del seu pare, i que els fes somriure junts, ell amb un pèl de contricció.

Però en veure'l allà palplantat amb les xancletes de plàstic, al replà de ciment sembrat de flors mig podrides que potser feia caure ell mateix, amb una ala feixuga i cansada, quan deixava el delònix, es va adonar que l'home no estava pas més per examinar-la i formular cap mena de judici sobre el seu aspecte, que per sentir, ni entendre, cap al·lusió per insistent que fos als comentaris carregats de malícia que deixava anar en aquella època.

Tenia els ulls enfonsats, la mirada llunyana, una mica fixa.

Ella, aleshores, es va preguntar si realment recordava que li havia escrit per demanar-li que hi anés.

—¿I si entréssim?—va dir mentre es canviava d'espatlla la bossa de viatge.

—Masseck!

Va picar de mans.

Va semblar que la llueur glacial, gairebé blavosa, que desprenia el seu cos informe adquiria més intensitat.

Un vell amb bermudes i una samarreta estripada, descalç, va sortir de la casa amb pas viu.

—Agafa-li la bossa—va ordenar el pare de la Norah.

I a continuació, adreçant-se a la dona:

—És en Masseck, ¿el reconeixes?

—La puc portar jo—va dir ella, que immediatament es va penedir d'unes paraules que només podien ferir el criat acostumat a agafar i transportar les càrregues més incòmodes, a pesar de l'edat, i aleshores li va allargar la bossa amb tanta empenta que l'home, que no s'ho esperava, va trontollar, abans de refer-se i tirar-se la bossa a l'esquena i, tot seguit, vinclat, entrar a la casa. —L'última vegada que vaig venir hi havia en Mansour—va dir ella—. En Masseck no el conec.

—¿Quin Mansour?—va fer el pare amb aquella cara sobtadament perduda, pràcticament consternada que ella abans no li havia vist mai.

—No sé com es deia de cognom, en Mansour, però va viure aquí durant anys i panys—va dir la Norah, que de mica en mica anava sentint la influència d'un malestar enganxós i asfixiant.

—Potser era el pare d'en Masseck, doncs.

—Oh, no—va murmurar ella—. En Masseck és massa gran per ser fill d'en Mansour.

I com que el pare cada cop tenia un aire més desorientat i fins i tot semblava preguntar-se si la filla no li prenia el pèl, la noia va afegir ràpidament:

—Però tot plegat tant és.

—No he tingut mai cap Mansour al meu servei, t'equivoques—va dir l'home amb un petit somriure arrogant, condescendent, que, com a primera manifestació de l'antiga personalitat del seu pare, i per irritant que hagués estat sempre aquell somriure desdenyós, va escalfar el cor de la Norah, com si fos important que aquell home cregut continués entossudint-se a dir l'última paraula encara que tingués raó.

Perquè ella estava segura de la presència d'un Mansour, diligent, pacient, eficaç, al costat del seu pare durant anys i panys, i si la seva germana i ella, comptat i debatut, no havien anat a aquella casa més de tres o quatre vegades des que eren petites, sempre hi havien trobat en Mansour i no pas aquell Masseck de cara desconeguda.

Tot just entrar, la Norah va notar fins a quin punt la casa estava buida.

Ja era de nit.

La gran sala estava a les fosques, en silenci.

El pare va encendre un llum; una claror miserable, de la que fan les bombetes de quaranta watts, va il·luminar el centre de la sala, amb la seva llarga taula de vidre.

A les parets d'arrebossat rugós, la Norah hi va reconèixer les fotos emmarcades del poble de vacances que el seu pare havia tingut i dirigit i que l'havia fet ric.

Una gran quantitat de persones havien viscut, sempre, amb aquell home orgullós del seu èxit, no pas tan generós, havia pensat sempre la Norah, com content de mostrar que era capaç de tenir a casa, i de mantenir, germans i germanes, nebots i nebodes, parents diversos, de manera que la Norah no havia vist mai la gran sala sense gent, fos el moment del dia que fos.

Sempre hi havia criatures per sobre els sofàs, de panxa enlaire com gats tips, homes que bevien te mentre miraven

la televisió, dones que anaven i venien de la cuina o les habitacions.

Aquell vespre, deserta, la sala revelava cruament la duresa dels materials que la componien, els rajols brillants, les parets de ciment, les finestres de motlures estretes.

—¿La teva dona no hi és?—va preguntar la Norah.

L'home va arraconar dues cadires de la gran taula, les va acostar, després va canviar d'opinió i les va tornar a posar al seu lloc.

Va encendre el televisor i el va apagar abans que tingués temps d'aparèixer cap imatge.

Es desplaçava arrossegant les xancletes per terra, sense alçar els peus.

Els llavis li tremolaven lleugerament.

—Se n'ha anat de viatge—va deixar anar al final.

Oh, es va dir la Norah amb inquietud, no s'atreveix a confessar que probablement l'ha deixat.

—¿I en Sony? ¿On és en Sony?

—Igual—va dir sense respirar.

—¿En Sony se n'ha anat de viatge?

I el fet que el seu pare, que havia tingut tantes dones i tants fills, que aquell home que no era especialment guapo, sinó brillant, astut, despietat i ràpid i que, sorgit de la misèria, sempre havia viscut envoltat d'una petita societat agraïda i sotmesa un cop ja havia quedat clar que era ric, que aquell home aviciat es retrobés sol i potser abandonat afalagava en la Norah, encara que no ho volgués, una vella i vaga rancúnia.

Li semblava que el seu pare rebia finalment la lliçó que la vida li hauria hagut de fer entendre molt més d'hora.

Però, ¿de quina de mena era, la lliçó?

Quan pensava tot això, la Norah se sentia mesquina i vil. Ja que si el seu pare havia acollit gent interessada, si el

seu pare no havia tingut mai amics de debò ni dones sinceres (llevat de la seva mare, pensava la Norah), ni tan sols fills que se l'estimessin, i si, gran, afeblit, sens dubte menys pròsper, s'arrossegava solitari per la casa fúnebre, ¿què podia resultar reconfortant per a una moral respectable i absoluta, i per què la Norah se n'hauria d'alegrar, des de dalt de la seva virtut de filla gelosa finalment venjada de no haver format mai part del cercle de gent propera al seu pare?

I sentint-se mesquina i vil, ara s'averkonyia de la seva pell calenta, humida, del vestit arrugat.

Com si volgués compensar els seus mals pensaments, com si es volgués assegurar que no s'havia de quedar sol gaires dies, va preguntar:

—¿Tornarà aviat en Sony?

—Ja t'ho dirà ell—va murmurar el pare.

—¿Com, si no hi és?

—Masseck!—va cridar l'home picant de mans.

Unes quantes floretes grogues de delònix van caure-li voleiant de les espatlles o del clatell a terra i amb un moviment ràpid les va esclafar amb la punta d'una de les xanquetes.

En Masseck va arribar empenyent un carretó ple de menjar, plats i coberts i es va disposar a deixar-ho tot sobre la taula de vidre.

—Seu—va dir el pare—, sopem.

—Abans em vull rentar les mans.

Tornava a trobar a la veu aquella agilitat per replicar amb contundència que no utilitzava mai amb ningú que no fos el seu pare i que servia per prevenir qualsevol intent per part seva de fer executar a en Masseck, o abans a en Mansour, les coses que ella es disposava a fer, perquè sabia que l'home odiava tan profundament veure que els seus convidats executaven alguna cosa i d'aquesta manera donaven la sensació que dubtaven de la competència dels criats que

era capaç de dir-li: «En Masseck es rentarà les mans per tu», i no imaginar que ella podia no obeir-lo tal com l'havien obeït sempre al voltant seu joves i vells.

Però el seu pare amb prou feines l'havia sentit.

S'havia assegut i seguia amb ulls absents els gestos d'en Masseck.

Ella li va trobar la pell negrenca, menys fosca que abans, sense esclat.

L'home va badallar com un gos, en silenci, amb la boca molt oberta.

Aleshores la Norah va estar segura que la pudor dolça i fètida que havia notat al replà venia alhora del delònix i del cos del seu pare, perquè tot ell nedava en la lenta corrupció de les flors d'un groc ataronjat—aquell home, es deia ella, que havia parat tant d'esment a la puresa de la seva aparença, que només s'havia perfumat amb les essències més distingides, aquell home altiu i inquiet que no havia volgut exhalar mai la seva olor autèntica!

Pobre home, ¿qui s'hauria pensat mai que esdevindria un ocell vell i massís, de vol desmanyotat i olor forta?

La Norah es va dirigir cap a la cuina, seguint un llarg pasadís de ciment escassament il·luminat per una bombeta enfosquida per les cagarades de mosca.

La cuina era la peça més petita i mes incòmoda d'aquella casa desproporcionada i això també ho havia apuntat, recordava la Norah, a la inesgotable columna de greuges contra el seu pare, perfectament conscient que no li comunicaria ni els greus ni els lleus, perfectament conscient que en la realitat de la confrontació amb aquell home insondable no seria mai capaç d'arreglar l'audàcia que no li faltava de lluny per carregar-lo de retrets, i per tant descontenta, decebuda d'ella mateixa i encara més empipada amb ell, perquè es doblegava i no s'atrevia a dir-li res.